

Ulf Peter Hallbergs nya roman tar oss till sent 1800-tal och det intellektuella livet i Köpenhamn. Martina Montelius upptäcker en briljans som får vår tid att se dreglande apatisk ut.

Ulf Peter Hallberg, lärare i kreativt skrivande vid Sorbonne, översättare av **Shakespeare**, **Brecht**, **Ibsen** med flera samt internationellt respekterad romanförfattare, äger den språkliga frihet som bara erfarenhet i kombination med dramaturgiskt dödsförakt kan generera.

Nya romanen "Budbäraren från norr" inleds med närmast telegramliknande utsnitt ur det intellektuella livet i Köpenhamn i slutet av 1800-talet, som det kan ha sett ut. Vi leds genom Köpenhamn av den efter en katastrofal brand emotionellt sargade herr Berg, vars närmast febriga detaljrikedom i skildringarna av olika aspekter av staden får mig att tänka på **James Joyce**.

Romanen är första delen i en trilogi om det sena 1800-talets Europa, och här befinner vi oss mitt i vad **Georg Brandes** döpte till "det moderna genombrottet" – en epok av enorma moderniseringar av de europeiska samhällena, och vild debatt mellan intellektuella, inte minst i den av bland andra **Edvard Brandes** grundade tidningen Politiken.

August Strindbergs kvinnohat flödade med oförblommerad entusiasm och raseri när hans förläggare vill censurera det värsta, **Victoria Benedictsson** tog livet av sig efter sin olidliga kärlekshistoria med förstnämnde Brandes, **Jens Peter Jacobsen** hostade lungorna ur sig i tuberkulos medan han fördjupade sin passion för **Baudelaire**.

Via Hallbergs obönhörligt exakta språkdräkt marineras vi i tidens våndor och uppror, och verkliga personer blandas med fiktiva i ett expanderande intellektuellt universum. Många spår känns igen från Hallbergs roman "Strindbergs skugga i Nordens Paris" från 2012.

Även där figurerade den mystiske språkekvilibristen Knud Wiisby, som verkligen är Strindbergs skugga; likt en överbegåvad stalker följer han författaren i spåren. I "Budbäraren från norr" får han i uppgift att kartlägga Strindberg för Politikens räkning. Men det finns ingen konventionell berättelse att följa här. Inte heller någon klar distinktion mellan fiktion och verklighet. Det är inte vad texten går ut på.

I stället rör det sig om ett framrusande flöde av bilder och brottstycken, som en lavin av vykort från ett tidevarv då ingenting var förutsägbart och grälet var den intellektuelles syre. Jag märker under läsningens gång att jag vill stanna där, i den förryckta men hisnande välformulerade serien av konflikter och sammanbrott, i det frenetiska byggandet av en helt ny värld.

Vår egen tid framstår i jämförelse som trögtänkt, närmast dreglande apatisk. Vi bråkar om sagostunder, gröt och AI, men det ligger något lojt över hela stämningen. Vad är metoo jämfört med det bestialiska hat och de rytande känslostormar som präglar textflödena i denna bok?

Jag känner mig pånyttfödd när jag läst ut den.

Martina Montelius är författare, dramatiker och medarbetare på Expressens kultursida.